

uspořádána do rolí partnerů a jedinec na ně odpovídá uspořádanosti svého chování a prožívání do vlastní, komplementární role. Principy organizování, uspořádanosti v sociálních systémech a jim odpovídajících uspořádaností v osobnostních systémech jednotlivých členů jsou vyjádřeny v pojmu „sdílená norma.“

2. Jedinec není socializován tím způsobem, že by byl pasívně „tvarován“ z vnějšíku nezávislými sociálními proměnnými. Jádrem problému je v tom, že se sám k sobě chová „jakoby“ ze zorného úhlu rolí partnerů a tak sám sebe podmiňuje a pro sebe objektivuje. V tomto smyslu hovoříme o sociálním pojetí sebe. Jeho podstatou je komunikace se sebou samým podle schématu komunikací s druhými. Stabilizované, zobecněné jádro pojetí sebe funguje jako dominantní hodnota osobnostního systému, kterou je jedinec motivován uchovávat a prosazovat na úkor parciálnějších rolí a sebepojetí.

Pozn. redakce.

Hledíková - Martilík

Autory zápisu z listopadové schůze, publikovaného v č. 2, byli Hledíková-Martilík.

OSOBNÍ ZPRÁVY

DOCENT FERDINAND KNOBLOCH PADESÁTNÍKEM

Doc. Knobloch se narodil 18. 8. 1916 v Praze. Jeho otec byl technický úředník a zemřel, když synovi bylo 13 let. Knobloch maturoval na gymnasiu ve Slovenské ulici na Vinohradech v r. 1935. Již na střední škole od 17 let byl členem Středoškolského komsomolu a od té doby byl vždy ve spojení s komunistickým hnutím. V r. 1943 byl se svou manželkou zatčen a dopraven do koncentračního tábora ve Flossenburgu v Bavorsku, kde byl vězněn až do r. 1945. Jeho manželka zahynula. Po osvobození 1945 dokončil okupací přerušené lékařské studium. Již rok po promoci se stává odborným asistentem psychiatrické kliniky KU v Praze. V r. 1957 získává titul kandidáta věd. Docentem psychiatrie jmenován v r. 1961, státním docentem ustanoven v r. 1966. V letech 1948—1949 odejel na dlouhodobý pobyt do Velké Británie do Londýna, kde studoval zejména skupinovou psychoterapii. Po svém návratu byl profesorem Myslivčekom přidělen na ženské oddělení, kde byly ošetřovány zvláště neurotičky. Věnoval se s velikou vervou neurózám a neurosologii.

Dne 15. 9. 1952 přešel na polikliniku a stal se vedoucím psychiatrické ambulance, kde s ním spolupracuje jeho druhá manželka a vede tamtéž manželskou poradnu. Jeho zásluhou byla v r. 1951 zřízena odbočka pro rehabilitaci neuróz v Libverdě, která se pěkně rozvíjela, ale vlivem hostilního postoje tamních tehdejších zaměstnanců byla zrušena.

V letech 1952—1954 byla tato odbočka v Doksanech a pak se Knoblochovi podařilo v r. 1954 zřídit ji v Lobči. Nyní tato odbočka má 30 lůžek, stala se světoznámou a pojata byla mezi 6 psychiatrických zařízení, o něž se zajímá Světová federace duševního zdraví se sídlem v Ženevě.

Knobloch má velmi dobrou znalost jazykovou, takže může přednášet a diskutovat v cizích jazycích. Navázal rozsáhlé styky zejména se západními neurosology. Jeho jméno je známo za hranicemi a Knobloch patří mezi v zahraničí nejznámější československé psychiatry. Cizí neurosologové bývají jeho hosty.

V Knoblochovi vyrostl nám svérázný neurosolog, zastánce neangažovanosti při přístupu k pacientovi, pěstitel několika druhů psychoterapie, zejména skupinové. Pro neurotiky považuje za adekvátní pouze psychoterapii a hledí se vyhnout jakékoli psychofarmakoterapii. Snaží se pacientovi nic neradit, ale přimět ho, aby se sám rozhodl, aby sám poznal svou situaci, zejména na základě mínění spolupacientů a projevů při psychodramatu.

Knobloch napsal 60 prací. Neurosologii a psychoterapii je věnováno 42 prací, soudní psychiatrii 4, v mladších letech napsal 1 práci o schizofrenii, 7 prací má tematiku

filosofickou a metodologickou a 3 práce jsou rázu zdravotnické osvěty. Některé práce jsou napsány se spolupracovníky, zejména s Knoblochovou a Wolfem - Vičkem. Sedm prací bylo publikováno anglicky, dvě španělsky, jedna francouzsky a jedna německy.

Tematika neurosologických a hraničních prací se obrátá studiem a testováním osobnosti, vegetativním syndromem, psychosomatikou, teorií neuróz, psychogymnastikou, sociální psychologií, dotazníky, skupinovou psychoterapií, rodinnou psychoterapií, psychodramatem a psychologií hudby.

Knobloch napsal se svou manželkou, Wolfem a Švábem monografii Neurosy (SZdN 1958) a spolu s Knoblochovou Soudní psychiatrii pro právníky a lékaře, která vyšla poprvé 1957 v rozsahu 266 str. a podruhé v rozsahu 410 str. v Orbisu 1965. Napsal velmi známou knížku zdravotnické osvěty Neurosa a Ty, která vyšla 1959, 1961, 1962 a 1963 ve slovenštině, polštině a maďarštině.

Knobloch je často zván za hranice, též jako poradce Světové zdravotnické organizace. V r. 1960 přednášel na Sjezdu duševní hygieny ve Varšavě, 1961 pobyl v Dánsku, Nizozemí, Anglii a Skotsku, 1962 předsedal Evropskému semináři na téma Duševní zdraví a rodina v Athénách, 1963 uspořádal cyklus postgraduálních přednášek o psychoterapii v Havaně na Kubě, 1964 zúčastnil se Mezinárodního kongresu psychoterapie v Londýně, Mezinárodního kongresu psychodramatu v Paříži a přednášel v Rakouské psychiatrické společnosti ve Vídni, 1965 účastnil se psychoterapeutických dnů v Lindau v NSR, 1966 symposia o skupinové psychoterapii v Berlíně v NDR a opět psychoterapeutických dnů v Lindau. Čilé styky s Polskem pěstuje od r. 1957.

Knobloch je muž střední postavy, v osobním styku velmi přívětivý, energický, houževnatý, kde třeba diplomatický. Rozhodně muž, jenž se nedá odstrašit neúspěchem. Těmto svým vlastnostem vděčí, že se mu za svízelné situace podařilo překonávat překážky. Budoucnost ho snad ještě více ocení než současnost, jako historicky významnou postavu naší, podle světových vzorů nově pojaté, neurosologie.

Knobloch je neobyčejně sečtělý v literatuře psychiatrického oboru, dovede si ekonomicky a účelně vybírat, sbírá informace v hraničních oborech matematiky, kybernetiky, sociologie, ale i umění, které je mu blízké. Jeho vzdělání, stále doplňované, je obdivuhodné.

Českoslovenští psychiatři oceňují dosavadní Knoblochovo životní dílo. U příležitosti jeho padesátých narozenin, tohoto úvodu k životním jubileím, mu přeji, aby se jeho dílo dařilo, překážky a nesnáze zmenšovaly, aby ve zdraví, ušetřen neurotizace, v dobrých interpersonálních vztazích, se dožil vysokého kalendářního věku při středním biologickém.

Vondráček

K SEDMDESÁTINÁM ANNY FREUDOVÉ

Anna Freudová se dožila 7. prosince 1965 sedmdesátých narozenin v Londýně, kam emigrovala rodina Sigismunda Freuda v roce 1938, krátce po okupaci Rakouska nacisty. Celý její život byl úzce spjat s životem i dílem jejího otce. Byla jeho sekretářkou, žačkou, hrdinnou ošetřovatelkou po 18 let trvání jeho nevléčitelné choroby, spolupracovnicí a pokračovatelkou v jeho vědeckém díle i tvůrcem metody použití psychoanalýzy na léčbu dětí.

K tomu jí předurčovalo její vzdělání: stala se učitelkou, působila i v dětském kolektivním zařízení na vídeňském předměstí. Její původní pedagogické zkušenosti došly výrazu i ve struktuře její léčebné metodiky. Později také vydala velmi užitečný soubor přednášek s titulem Úvod do psychoanalýzy pro pedagogy — pro nás zajímavý i tím, že je to prvá její práce, která byla přeložena do češtiny, vydala ji Volná myšlenka v roce 1937.

K vlastní analytické činnosti se dostala brzy. Prvá její přednáška na psychoanalytickém kongresu v roce 1922 se týkala masochistických fantazií mladé ženy, které se postupně přetvořily ve fabuli povídky — byl to vynikající příspěvek k problematice funkce literární tvorby. Další činnost Anny Freudové soustředila se však již kolem používání psychoanalytické metodiky při léčbě neurotických dětí. Své zkušenosti shrnula poprvé v přednáškách, ze kterých vznikla kniha Technika psychoanalýzy dětí (1928), dílo, které položilo spolehlivé základy pro celý další vývoj dětské psychoanalýzy a v širším smyslu i psychoterapie dětí vůbec. Neboť také moderní psychoaterapie neanalytická opírá se v podstatě o poznatky, které poprvé formulovala Anna Freudová.

Další důležitou prací Anny Freudové je její kniha Já a obranné mechanismy (1934), jejíž význam daleko přesahuje hranice analýzy dětí a mladistvých, i když vychází z poznatků, které autorka získala právě v této praxi. Touto knihou hluboce zasáhla do dalšího vývoje analytické teorie.

Úzké sepětí s praxí je vůbec charakteristické pro Annu Freudovou, praxe je pro ni hlavní inspirátorkou teoretických vývoji. Tak tomu bylo v letech po první světové válce, kdy v době hospodářské tísně a nezaměstnanosti pomáhala vybudovat ve Vídni jesle pro děti jednoleté až dvouleté a v nich pak rozvinula možnosti přímého pozorování projevů dětí v tak časném věku. Ještě intenzivněji využila této metodiky pozorování „přirozeného experimentu“ v době II. světové války, kdy vedla dětský domov v Hampstead na severu Londýna. V době evakuace obyvatelstva tohoto velkoměsta byl tam přijat určitý počet dětí — některé hned po narození — které pak zůstaly v péči domova po několik let. Výsledky pozorování, které jsou v některých směrech základního významu, shrnula pak (společně s Dorothy Burlinghamovou) v knihách „Válka a děti“ a „Děti bez rodin“ (1946). Také tato kniha byla v roce 1948 přeložena do češtiny a vydána, na knihkupecký trh se však již nedostala.

Takto získané poznatky o normálním i patologickém vývoji dítěte od nejčasnějších období se staly základem mnoha studií zvláštních, publikovaných většinou v ročence „Psychoanalytické studie o dětech“ (The Psychoanalytic Studies of the Child), která vychází pravidelně od roku 1945 a dosáhla již XIX. svazku. Anna Freudová je po celou dobu jedním z hlavních editorů této významné řady.

Z válečného dětského domova vyvinula se časem The Hampstead Child-Therapy Clinic, jejíž je A. Freudová ředitelkou. Tato klinika je dnes jedním z nejvýznamnějších středisek výzkumu dětského vývoje normálního i psychopatologického. Má dnes asi